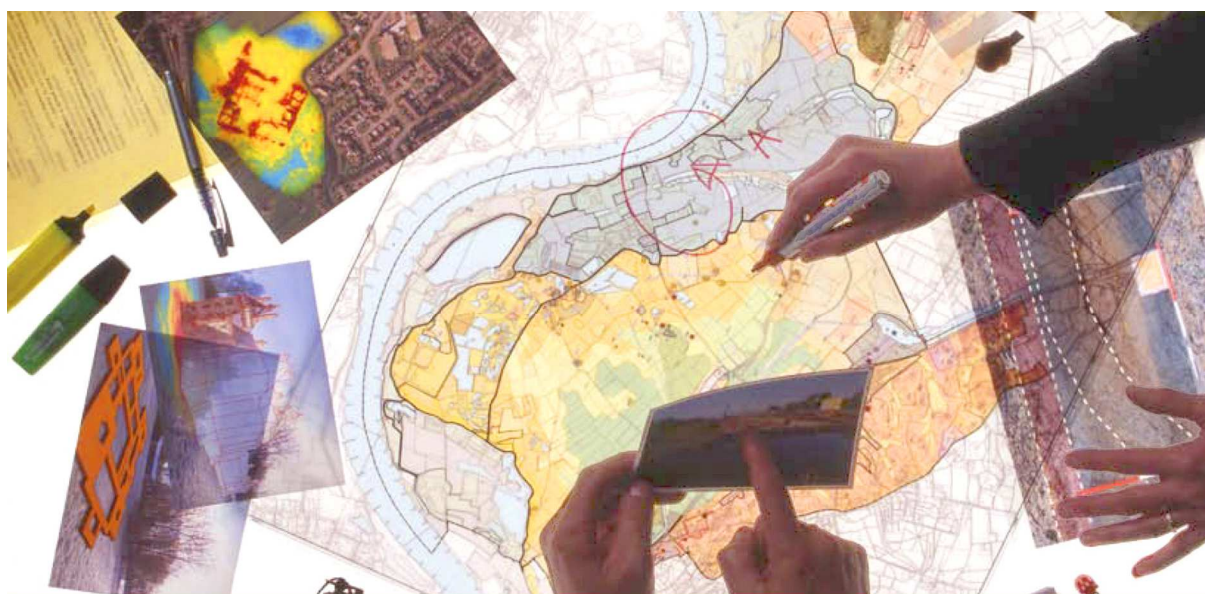

Adviesdocument 644

Project: Quickscan sluitstukkaden Maasdal; projectlocatie Geulle aan de Maas
Projectcode: 20402MAASL5
Auteurs: M.H.P.M. Ruijters MA & ir. G.R. Ellenkamp
Opdrachtgever: Waterschap Roer en Overmaas
Datum: 1 augustus 2013

ARCHEOLOGISCHE QUICKSCAN

Sluitstukken Maasdal projectlocatie Geulle aan de Maas, gemeente Meerssen

1 Inleiding

Waterschap Roer en Overmaas heeft het voornemen om in Geulle aan de Maas in de gemeente Meerssen gedeelten van de dijken langs de Maas aan te passen, zodat deze voldoen aan de normen die door de Rijksoverheid hieraan gesteld worden (project Sluitstukken Maasdal). Ten behoeve van de maatregelen die genomen dienen te worden vindt grondverzet plaats wat mogelijk tot een verstoring van eventuele archeologische waarden zou kunnen leiden. De locatie van de ingreep is weergegeven op figuur 1.

Het doel van deze *quickscan* is de voorgenomen ingreep af te wegen tegen het gemeentelijk beleid, om zo te bepalen of de ingreep is vrijgesteld van archeologisch onderzoek of dat een archeologisch onderzoek voorafgaand aan de werkzaamheden plaats dient te vinden.

Administratieve gegevens

- *Type onderzoek*: archeologische quickscan
- *Bevoegde overheid*: gemeente Meerssen
- *Onderzoekskader*: omgevingsvergunning
- *Onderzoekslocatie*: Geulle aan de Maas
- *Centrum coördinaat middelpunt dijk*: 179.216 / 326.344.
- *Ligging onderzoekgebied*: zie figuur 1.

2 Onderzoeksmethode

Om te bepalen of archeologisch onderzoek nodig is, zijn een aantal analyses uitgevoerd. In eerste instantie is gekeken naar de voorgenomen ingrepen. Daarbij gekeken naar de aard van de ingrepen en de daaruit voortvloeiende verstoring van de bodem (in omvang en diepte).

Naast de voorgenomen ingrepen is het geldende archeologische beleid (Van Wijk, Stoepker & Heffels, 2011) in de gemeente van belang om te bepalen of archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Met behulp van GIS-software zijn de dijkvakken (lijnelementen) omgezet naar vlakken (begrenzing te verstoren gebied). Dit is nodig omdat de ingrepen in een zone rondom de dijk uitgevoerd worden. De breedte van de ingrepen bedraagt veelal niet meer dan 2 tot 10 m. Omdat de breedte van de dijken iets varieert is een buffer van 20 m aan weerszijden van het centrum van de dijk aangehouden, zodat de voorgenomen ingrepen altijd binnen deze zone vallen. Deze buffers zijn geplot op de gemeentelijke beleidskaart (Van Wijk, 2010).

3 Resultaten

3.1 Voorgenomen ingrepen

Hoewel nog niet bekend is waar welke ingrepen precies gaan plaats vinden, is al wel bekend om welke ingrepen het gaat. dat het de volgende ingrepen betreft:

- Taludverflauwing. Bij een taludverflauwing wordt aan de voet van de dijk het maaiveld eerst met 15 tot maximaal 30 cm verlaagd, waarna dit weer wordt opgehoogd om een verflauwing van het talud te realiseren. Het afgraven is nodig om de zogenoemde leeflaag (bijvoorbeeld graszoden) te verwijderen, zodat de ophoging op de ondergrond "pakt". De breedte van de ingreep bedraagt circa 2 m.
- Aanbrengen van een pipingberm of stabiliteitsscherm. De bodemingrepen bij een pipingberm of stabiliteitsscherm hebben dezelfde diepte als bij een taludverflauwing (15 tot maximaal 30 cm), maar de graszoden worden over een breedte van 5 tot 10 m verwijderd.
- Ophogen van het maaiveld. Plaatselijk wordt het maaiveld opgehoogd.
- Damwandoplossing. Voor een damwandoplossing moet in de "kruin" van de waterkering tot een diepte van 1 tot maximaal 2 meter gegraven worden om een eventuele verankering aan te kunnen brengen. De breedte van de ingreep bedraagt circa 1 m aan het maaiveld en 0,5 m op de bodem van de sleuf.

3.2 Projectie van de ingrepen op de beleidskaart van de gemeente Meerssen

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 is de begrenzing van de zone waar ingrepen gepland zijn (de buffer), geprojecteerd op de gemeentelijke beleidskaart. Het resultaat hiervan is weergegeven in figuur 2. Het resultaat van de vergelijking tussen de voorgenomen maatregelen per dijkvak en archeologische context is opgenomen in tabel 1. Hieronder volgt enige uitleg over de afkortingen in de tabel.

- De eerste kolom heeft betrekking op het dijkvak. Dit is een administratief nummer van Waterschap Roer en Overmaas.
- De kolom "*archeologische verwachting*" heeft betrekking op de archeologische categorie die binnen de plangebieden op de gemeentelijke archeologische beleidskaart staat aangegeven. Hierbij is telkens de hoogste waarde aangehouden die binnen het plangebied ligt.
- De kolom "*onderzoeksplichtig dieper dan*" heeft betrekking op de vrijstellingsdiepte die de gemeente Meerssen hanteert bij bodemingrepen (Van Wijk, Stoepker & Heffels, 2011). Afhankelijk of een dijkvak binnen of buiten de bebouwde kom ligt, gelden vrijstellingsdieptes van 30, 40 of 50 cm -Mv.
- In de kolom "*maximale diepte ingreep*" staat de maximale diepte van de ingreep per dijkvak aangegeven. Vinden meerdere soorten ingrepen plaats, dan staat in de kolom de maximale diepte aangegeven.

nummer dijkvak	archeologisch beleid	onderzoeksplichtig dieper dan	maximale diepte ingreep	onderzoek?
50.320.1	categorie 4	30 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	alleen indien damwand
50.320.2	categorie 4	30 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	alleen indien damwand
50.320.3	categorie 6	50 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	nee (lage verwachting)
50.320.4	categorie 3	50 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	alleen indien damwand
50.320.5	categorie 5	40 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	alleen indien damwand
50.320.6	categorie 5	30 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	alleen indien damwand
50.320.7	categorie 5	30 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	alleen indien damwand

50.320.8	categorie 6	50 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	nee (lage verwachting)
50.320.9	categorie 6	50 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	nee (lage verwachting)
50.320.10	categorie 6	50 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	nee (lage verwachting)
50.320.11	categorie 5	40 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	alleen indien damwand
50.320.12	categorie 7	50 cm -Mv	1 tot 2 m -Mv	geen (lage verwachting)

Tabel 1. Voorgenomen ingrepen afgewogen tegen het geldende archeologische beleid.

Hoewel de resultaten in de tabel anders doen vermoeden, zijn de meeste geplande ingrepen niet bedreigend zijn voor het bodemarchief. De bodemingrepen die gepaard gaan met taludverflauwing, het aanbrengen van een pipingberm of stabiliteitsscherm en ophogen van het maaiveld, reiken namelijk niet dieper dan de teelaarde en blijven daarmee binnen de vrijstellingsdieptes gesteld in het gemeentelijk beleid. Alleen de ingrepen die gepaard gaan met de damwandoplossingen overschrijden de vrijstellingsdiepte wel. En omdat deze ingrepen eventueel in alle dijkvakken mogelijk zijn, is in de kolom 'maximale diepte ingreep' telkens die maximale diepte weergegeven. Indien ervoor gekozen wordt in het hele gebied een damwand te plaatsen (wat tot de opties behoort), dan bedraagt de totale grootte van die ingreep 2690 m². Zoals te zien op figuur 2 worden daarbij verschillende archeologische "categorieën" doorsneden, maar in de meeste gevallen is er sprake van een lage of geen trefkans (Van Wijk, 2010; categorie 6 resp. 7). Het gaat om de volgende oppervlaktes:

- Categorie 3 (historische kern): 73 m²
- Categorie 4 (hoge trefkans): 371 m²
- Categorie 5 (middelhoge trefkans): 213 m²
- Categorie 6 (lage trefkans): 1826 m²
- Categorie 7 (geen trefkans): 207 m²

In categorie 6 en 7 vormen de ingrepen geen bedreiging voor eventuele archeologische resten. In alle overige categorieën is er mogelijk wel sprake van verstoring en zou conform het gemeentelijk beleid archeologisch onderzoek nodig zijn (zie ook tabel 1).

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Ten behoeve van het project Sluitstukken Maasdal zijn ter hoogte van Geulle aan de Maas enkele maatregelen gepland, waaraan bodemingrepen gekoppeld zijn die mogelijk bedreigend zijn voor eventuele archeologische resten. Hoewel op dit moment nog niet precies bekend is waar welke ingrepen plaats zullen vinden, is wel duidelijk dat het gaat om:

- Taludverflauwing;
- Aanbrengen van een pipingberm of stabiliteitsscherm;
- Ophogen van het maaiveld;
- Damwandoplossing;

Uit de quickscan is gebleken dat, met uitzondering van de damwandoplossing, bij alle maatregelen de bodemingrepen beperkt blijven tot maximaal 30 cm –Mv en daarmee binnen de gemeentelijke vrijstellingsgrenzen blijven. Alleen de aan de damwandoplossing verbonden bodemingrepen reiken 1 tot 2 meter diep en overschrijden daarmee de gemeentelijke vrijstellingsgrens van 30 cm -Mv.

4.2 Aanbevelingen

Aangezien de taludverflauwing, het aanbrengen van pipingberm of stabiliteitsscherm en het ophogen van het maaiveld, binnen de gemeentelijke vrijstellingsgrenzen blijven, ziet RAAP vanuit archeologisch oogpunt geen restricties ten aanzien van het uitvoeren van de geplande maatregelen.

De bodemingrepen verbonden aan de damwandoplossing overschrijden de vrijstellingsgrenzen wel en zijn daarmee mogelijk bedreigend voor eventuele archeologische resten. Op dit moment is echter nog niet bekend waar welke ingrepen gaan plaatsvinden. In ieder geval is duidelijk dat voor de dijkvakken die liggen binnen categorie 6 en 7 (50.320.3, 50.320.8, 50.320.9, 50.320.10, 50.320.12) geen nader onderzoek nodig is, omdat hier geen archeologische resten verwacht worden (lage of geen trefkans). In de overige dijkvakken met waardecategorie 3 (50.320.4; historische kern), waardecategorie 4 (50.320.1 en 50.320.2; hoge verwachting) en waardecategorie 5 (50.320.5, 50.320.6, 50.320.7 en 50.320.11; middelhoge verwachting) worden wel resten verwacht en is de kans op verstoring dus reëel. Indien verstoring niet voorkomen kan worden (bijvoorbeeld door aanpassing van de ingrepen), dan is volgens het beleid van de gemeente Meerssen een archeologisch onderzoek nodig. Gezien de aard van de maatregel en de beperkte omvang van de bodemingreep (1 meter breed) is een standaard vorm van onderzoek echter niet realistisch. In overleg met beleidsadviseur dhr. H. Stoepker (d.d. 19-8-2013) is daarom besloten dat een extensieve archeologische begeleiding, in de vorm van een inspectie van de profielwanden achteraf, een geschikte onderzoeksvorm is. Hoewel eventuele vindplaatsen in de sleuf zouden worden weggegraven, kunnen ze middels nauwkeurige documentatie van de profielwanden wel goed worden begrensd en aan de hand van eventuele vondsten worden gedetermineerd. Bovendien geeft deze onderzoeksvorm de mogelijkheid om over een lang traject inzicht te krijgen in de bodemopbouw van het gebied.

Bedacht dient te worden dat een begeleiding dient te worden uitgevoerd conform een vooraf door de bevoegde overheid goedgekeurd Programma van Eisen (PvE). Het voorstel van dhr. Stoepker is hier pragmatisch mee om te gaan en uit te gaan van het standaard heuvelland PvE. Waarbij de nadruk ligt op de administratieve bepalingen en het variabele deel beknopt gehouden wordt.

5 Literatuur

Wijk, I.M. van, 2010: Archeologie en Cultuurhistorie op het Kruispunt Meerssen, Archeologische Beleidsadvieskaart voor de gemeente Meerssen. *Archol rapport 134*. Archol, Leiden.

Wijk, I.M. van, H. Stoepker & B. Heffels, 2011. *Nota archeologiebeleid gemeente Meerssen. Advies betreffende het toekomstige archeologiebeleid van de gemeente Meerssen*. Archol/Archeocoach, Leiden/Wijlre.